

کارنامه صیانت و صیانت‌گری

عمادالدین پاینده /

پژوهشگر

نگاهی دقیق‌تر به متن و حواشی طرح‌های مذکور، یا به بیان بهتر، نسخه‌های متوالی طرح، حکایت از وجود حداقل دو طرح متفاوت دارد که نسخه نهایی طرح نخست در پیش‌نویس طرح «حمایت از حقوق کاربران» و طرح دوم در پیش‌نویس «نظام تنظیم مقررات خدمات فضای مجازی» نمایان شده است. بررسی این دو نسخه به‌تنهایی می‌تواند دو رویکرد کاملاً متمایز را از نظر اهداف و وضعیت مطلوب نگارندگان و حامیان مشخص کند. با وجود این می‌توان از نقدهایی نیز سراغ گرفت که به‌صورت مشترک به هر دو طرح یا به‌طور کلی نسبت به هر نوع نگاه کل‌گرایانه‌ای به قانونگذاری که به دنبال یک نسخه برای تمام مشکلات می‌گردد (one-size-fits-all) وارد می‌شوند.

در ادامه مروری کوتاه بر برخی از مهم‌ترین نقدهای مذکور خواهیم داشت. اما پیش از آن لازم است وجوه مشترک یا موافق و بندهای تغییرناپذیر این تجربه ناموفق قانونگذاری را

آنچه امروز در حافظه جمعی تقریباً همه مردم ایران با عنوان «طرح صیانت» به یادگار مانده، در واقع بیانگر مسیری پرچالش است. این مسیر ابتدا با عنوان «طرح ساماندهی پیام‌رسان‌های اجتماعی» در آبان ۱۳۹۷ در کمیسیون فرهنگی مجلس شروع شد. سپس با نام «صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی» در تیر ۱۳۹۹ به کار خود ادامه داد. این طرح پس از کش‌وقوس‌های فراوان در فضای عمومی و نخبگانی جامعه و جلسات پرده‌مانه و مفصل کمیسیون ویژه بررسی طرح صیانت یا همان «کمیسیون مشترک طرح حمایت از کاربران فضای مجازی و خدمات پایه کاربردی» با اعلام نظر رسمی مرکز پژوهش‌های مجلس روی طرح موسوم به «نظام تنظیم مقررات خدمات فضای مجازی» در بهمن ۱۳۹۹، به کار خود پایان داد.